

LATVIJAS DZELZCEĻA KONKURĒTSPĒJA BALTIJAS JŪRAS REĢIONĀ

ESTIMATION OF THE LATVIAN RAILWAYS COMPETIVENESS IN THE BALTIC SEA REGION

Justīna Hudenko, Remigijs Počs

Rīgas Tehniskā universitāte

E-pasta adrese: justina.hudenko@gmail.com

Referātā tiek aplūkoti Latvijas dzelzceļa sektora uzņēmumu konkurētspējas kvantitatīvie rādītāji, kas balstīti uz klasisko Portera (1990), tā saucamo „Dimanta” modeli, salīdzinājumā ar konkurējošiem dzelzceļiem Baltijas jūras reģionā – Lietuvā, Igaunijā un Krievijā. Salīdzinājums tika veikts, izmantojot adoptēto Sati (2005) daudz kritēriju lēmumu pieņemšanas modeli.

Referāta autori, izmantojot statistisko informāciju, veica modeļa sastāvdaļu un to elementu, kā arī to mijiedarbības apzināšanu, ievietojot iegūtos relatīvos rādītājus kategorizētās matricās. Pielietotā metodoloģija ļauj iegūt rezultātus, lai novērtētu ne tikai kopējo konkurētspējas stāvokli, bet arī, lai noteiktu Latvijas dzelzceļa uzņēmumu priekšrocības un trūkumus par katru Portera modeļa kritēriju, kā arī, lai prognozētu to attīstību. Pētījumā tika novērtēti dati par 2010.g., 2012.g. un 2014.g.

Pētījuma rezultātā tika noskaidrots, ka visos vērtējamos gados pārliecinošas priekšrocības ir ieguvusi Krievija, kurai valsts teritorijā ir izveidojies dzelzceļa nozares klasteris, kas nodrošina piegādes ķēžu saskāņotu darbību un lētākus ražošanas resursus. Dinamikā gan Krievija savus rezultātus neuzlaboja. Otro vietu konkurētspējas nodrošināšanā ir ieguvusi Latvija. Šāds rezultāts ir sasniegts, pateicoties labākiem rezultātiem organizāciju struktūrās. Latvijai un Lietuvai (Lietuva ierindojās trešajā vietā novērtējumā) konkurētspējas rādītāju dinamika ir diametrāli pretēja - tajos periodos, kad Latvija ir uzlabojusi kopējo indeksu, Lietuva to ir mazinājusi un *vice versa*. Lietuva uzrāda labāku rezultātu pieprasījuma dimensijā, taču atpaliek sadarbībā ar saistošajām nozarēm. Pēdējā vietā 2014.gadā ir Igaunija, kura atkāpās no trešās vietas 2010.gadā, būtiski neuzlabojot nevienu no konkuretpēju noteicošajiem faktoriem.

Pētījuma rezultātus plānots izmantot, izstrādājot teorētisko pamatojumu un praktiskos risinājumus Latvijas uzņēmumu konkurētspējas stiprināšanai ārējos tirgos EKOSOC-LV projekta ietvaros.

Pētījumu atbalsta Valsts Pētījumu programma 5.2. EKOSOC – LV.

Atslēgvārdi: *Dzelzceļa uzņēmumu konkurētspēja, Portera modeļa pielietojums, Sati modeļa pielietojums*